

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๖๕ คน เสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานบังคับคดี งานคุมประพฤติ และงานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นร่างพระราชบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ หรือไม่

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ได้ผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เมื่อมาถึงขั้นการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับหลักการและตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๒ และลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตราเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๒ แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงต้องตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจนเสร็จสิ้นและเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ปรากฏว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย จึงเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวถูกยับยั้งไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ (๓) แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรจึงยกร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้นพิจารณาใหม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๖ และลงมติเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๒ ยืนยันร่างเดิมที่เคยผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง ให้ถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งขณะที่ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว นั้น สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิก ๓๘๒ คน และมีสมาชิกวุฒิสภา ๒๕๐ คน รวม ๖๓๒ คน ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภา ๖๕ คน จึงเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. เป็นร่างพระราชบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา” และวรรคสาม บัญญัติว่า “สำนักงานศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล

การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น การจัดองค์กรสำนักงานศาลยุติธรรมนั้น ต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ วรรคสาม บัญญัติไว้ คือ ต้องจัดองค์กรสำนักงานศาลยุติธรรมให้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ วรรคสาม บัญญัติให้การจัดองค์กรสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นดุลพินิจขององค์กรผู้ใช้อำนาจตรากฎหมายกำหนด แต่ต้องมีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลและการงบประมาณ ประกอบด้วย เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ซึ่งมาตรา ๖ ประกอบกับมาตรา ๓๖ บัญญัติให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เฉพาะงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการ แต่ไม่รวมถึงงานบังคับคดี งานคุมประพฤติ และงานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วย จึงเป็นการที่รัฐสภาตรากฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕ ให้อำนาจ และร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ไม่มีผลทำให้ความเป็นอิสระของสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งเป็นหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมต้องเสียไปแต่ประการใด

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานบังคับคดี งานคุมประพฤติ และงานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๕

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายประเสริฐ นาสกุล นายโกเมน ภัทรภิรมย์ พลโท จุล อติเรก นายชัยอนันต์ สมุทวณิช นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระภู่น นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๔๐ ก วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๔